

สรุปและข้อเสนอนะ

1. บทสรุป

งานดนตรีกรรมเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ที่มีสืบเนื่องกันมาแต่โบราณ มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเรื่อยมา ตามยุคตามสมัยของสังคมนั้น ๆ ศิลปะทางดนตรีจึงเป็นผลสะท้อนของความ เป็นอยู่ วัฒนธรรม ธรรมเนียม ประเพณี ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของท้องถิ่นเหล่านั้น ในการ สร้างสรรค์ศิลปะดนตรี ผู้สร้างสรรค์ย่อมต้องใช้ความรู้ความชำนาญ การสั่งสมประสบการณ์ที่ได้พบ เห็นมาในช่วงหนึ่งของชีวิต ประกอบกับพรสวรรค์เฉพาะตัวที่แสดงถึงอารมณ์ ความนึกคิดของผู้ สร้างสรรค์ อันเป็นบุคลิกลักษณะส่วนตัวของแต่ละบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคม ก่อให้เกิดความรักชาติ และความกลมเกลียวในแต่ละสังคม ไม่ว่าจะต่างวัย ชนชั้น การศึกษา หรือความนึกคิด

ด้วยเหตุนี้ งานดนตรีกรรมจึงได้รับความคุ้มครองตามเหตุผลของระบบลิขสิทธิ์ ที่ให้สิทธิ์เพียงผู้เดียว (exclusive right) แก่ผู้สร้างสรรค์ในอันที่จะแสวงหาประโยชน์ตอบแทนทางเศรษฐกิจ (economic right) ที่จะกระทำใด ๆ ต่องานสร้างสรรค์ของตนภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนด และจากลักษณะของลิขสิทธิ์ที่เป็นสิทธิ (bundle right) หรือกลุ่มแห่ง สิทธิที่อยู่ในงานสร้างสรรค์ชิ้นหนึ่ง ผู้สร้างสรรค์จึงสามารถใช้สิทธิต่าง ๆ ที่อยู่ในงานสร้างสรรค์ โดยการโอน หรืออนุญาต ที่อาจแยกออกเป็นสิทธิต่าง ๆ ที่อยู่ในงานสร้างสรรค์ชิ้นหนึ่ง ดังนั้น ผู้ สร้างสรรค์จึงอนุญาตให้บุคคลอื่นใช้งานสร้างสรรค์ของตน เพียงบางส่วน หรือทั้งหมด และมีเงื่อนไขหรือไม่ได้ ประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ผู้สร้างสรรค์ได้รับนั้น มักเป็นรูปของตัวเงินที่เรียกว่า "ค่าตอบแทน" (royalty) ที่กฎหมายลิขสิทธิ์มีความมุ่งหมายเพื่อให้เป็นรางวัลให้แก่ผู้สร้างสรรค์ และก่อให้เกิดกำลังใจที่จะสร้างสรรค์ผลงานอันมีคุณค่าให้แก่สังคม "ค่าตอบแทน" ที่เกิดจากการ ใช้ประโยชน์ในงานสร้างสรรค์เป็นสิทธิทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ที่ฝังแน่นอยู่ในกฎหมายลิขสิทธิ์ทุกฉบับ และเป็นสิทธิที่ทุกประเทศให้การรับรองไม่ว่าจะอยู่ในระบบ ลิขสิทธิ์ใด

ในปัจจุบัน กฎหมายลิขสิทธิ์ส่วนใหญ่ให้สิทธิแก่ผู้สร้างสรรค์หรือเจ้าของลิขสิทธิ์ที่จะ ความคุ้มครองแบบแห่งการใช้ประโยชน์ ในงานวรรณกรรม นาฏกรรม ดนตรีกรรม และศิลปกรรม ดังนี้

1) สิทธิที่จะโฆษณาเผยแพร่งาน (The right to publish) ได้แก่ สิทธิที่จะทำสำเนาจำลองแห่งงาน และโฆษณาเผยแพร่สำเนาจำลองงานเหล่านั้น เช่น เสนอสำเนาจำลองงานเหล่านั้นต่อสาธารณะ

2) สิทธิในการนำออกแสดงสู่สาธารณะ (The right to perform in public) หมายถึง การทำให้ปรากฏต่อสาธารณชนโดยการแสดงการบรรเลง การสวด การบรรยาย และการเทศนา

3) สิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพ (The right to broadcast) หมายถึง การสื่อสารทางเสียง หรือภาพ โดยอาศัยแถบคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า (wireless telegraphy) เพื่อให้ประชาชนรับชมรับฟัง เช่น การแพร่เสียงแพร่ภาพทางวิทยุโทรทัศน์

4) สิทธิในการกระจายเสียงและภาพทางสายเคเบิล (The right to communicate to public by wire) หมายถึงการกระจายเสียงหรือภาพ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนโดยทางสาย ซึ่งมีใช้การสื่อสารโดยแถบคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า

5) สิทธิในการทำซ้ำ (The right to reproduce) หากเป็นงานวรรณกรรม ได้แก่ การทำซ้ำงานดังกล่าวโดยการเขียนขึ้นด้วยลายมือ หรือพิมพ์ดีด หรือการจำลองด้วยการถอดแบบเหมือนต้นฉบับ

6) สิทธิในการแปล (The right to translate into another language)

7) สิทธิในการดัดแปลง (The right to adapt the work) ได้แก่ การเปลี่ยนรูปจากงานชนิดหนึ่งเป็นชนิดอื่น เช่น การทำฟิล์มภาพยนตร์ หรือการแสดงตอน ๆ จากหนังสือ การจัดเรียบเรียงเสียงประสานใหม่ในงานดนตรีกรรม

การละเมิดลิขสิทธิ์ในงานดนตรีกรรม

ตามลักษณะของลิขสิทธิ์อันเป็นสิทธิเพียงผู้เดียว และเป็นสิทธิในทางนิเสธ (negative right) ดังนั้นลักษณะสิทธิของผู้สร้างสรรค์จึงมีสาระสำคัญอยู่ที่การห้ามมิให้บุคคลอื่นมากระทำต่อสิทธิของตน เช่น ห้ามมิให้บุคคลอื่นมาทำซ้ำ หรือนำงานอันมีลิขสิทธิ์ออกโฆษณา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้สร้างสรรค์

ก. การละเมิดลิขสิทธิ์ในการทำซ้ำ

ในงานดนตรีกรรมชิ้นหนึ่ง ประกอบด้วยคำร้องและทำนอง โดยทั่วไปแล้วทำนองเพลงได้รับความคุ้มครองในฐานะเป็นงานดนตรีกรรม ส่วนคำร้องนั้น ถือว่าเป็นงานวรรณกรรม แต่อย่างไรก็ดีทั้งคำร้องและทำนองต่างได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์เช่นเดียวกันทุกประการ เพียงแต่เป็นงานสร้างสรรค์คนละประเภท งานดนตรีกรรมมีองค์ประกอบดังนี้

1. ทำนอง (melody)
2. เสียงประสาน (harmony)
3. จังหวะ (rhythm)

จังหวะและเสียงประสานต่างเป็นกฎเกณฑ์ที่มีจำกัด และเป็นที่ยึดเหนี่ยวกันโดยทั่วไป จึงไม่อาจเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ ส่วนทำนอง หรือที่เรียกว่า "การเรียงลำดับตัวโน้ต" สามารถลักษณะเฉพาะในแต่ละบทเพลง จึงเป็นส่วนที่มีลิขสิทธิ์ได้ ดังนั้น การซ้ำในส่วนของการทำนองเพลง จึงเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานดนตรีกรรมชิ้นนั้น อนึ่งการทำซ้ำที่ถือว่าเป็นการกระทำในส่วนอันเป็น "สาระสำคัญ" ของงานดนตรีกรรมซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปคือ การทำซ้ำ 8 บาร์ หรือ 8 ห้องเพลงขึ้นไป ซึ่งจะต้องเป็นการนำพยัญชนะของเสียงหรือตัวโน้ตมาเรียงให้เหมือนกันอีกด้วย

ข. การละเมิดลิขสิทธิ์ในการนำออกแสดง

จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้ลักษณะของการนำงานดนตรีกรรมออกแสดงมีความซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น ด้วยเหตุนี้การนำออกแสดงจึงหมายถึงความรวมถึง การแสดงสด (live performance) ที่เป็นการแสดงหรือบรรเลงโดยนักร้อง นักแสดง หรือนักดนตรี และการนำออกแสดงในลักษณะเชิงกล คือ การบันทึกงานดนตรีกรรมลงบนแผ่นเสียง เทป ดิสก์ ตู๋เพลง เพื่อให้ปรากฏต่อสาธารณชนโดยตรง หรือการนำออกถ่ายทอดโดยการแพร่เสียงแพร่ภาพทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ การกระจายเสียงและภาพทางสายเคเบิล และการถ่ายทอดส่งผ่านดาวเทียม ด้วยเหตุนี้ ผู้สร้างสรรค์งานดนตรีกรรมจึงไม่สามารถให้อนุญาตการนำงานดนตรีกรรมแสดงในลักษณะดังกล่าว ได้อย่างทั่วถึง ทำให้ผู้สร้างสรรค์ไม่อาจได้รับความคุ้มครองสิทธิทางเศรษฐกิจในอันที่จะได้รับค่าตอบแทนจากการใช้ประโยชน์ในงานสร้างสรรค์ของตนตามความมุ่งหมายของลิขสิทธิ์

จากสภาพปัญหาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการมีบทบัญญัติของกฎหมายลิขสิทธิ์เพียงประการเดียว ไม่อาจให้ความคุ้มครองผู้สร้างสรรค์อย่างเพียงพอ ด้วยเหตุนี้ บรรดาผู้สร้างสรรค์งานดนตรีกรรมจึงได้ร่วมกันจัดตั้งองค์การบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทนการใช้ผลงานทางดนตรีกรรม โดยผู้สร้างสรรค์เหล่านั้นได้มอบสิทธิในการนำออกแสดงซึ่งงานดนตรีกรรมของตนให้แก่องค์กร เพื่อให้องค์กรเป็นผู้ดำเนินการให้อนุญาตในงานดนตรีกรรมแก่ผู้ใช้ดนตรี และจัดเก็บค่าตอบแทนจากการอนุญาตดังกล่าว เพื่อนำมาจัดสรรให้แก่ผู้สร้างสรรค์งานดนตรีกรรมชิ้นนั้น ๆ รวมทั้งทำหน้าที่ในการฟ้องร้องดำเนินคดีในกรณีที่มีการใช้งานดนตรีกรรมโดยไม่ได้รับอนุญาตด้วย

สิทธิในการนำออกแสดงตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของต่างประเทศ

1. ประเทศอังกฤษ

กฎหมายลิขสิทธิ์ ค.ศ. 1988 ได้บัญญัติสิทธิในการนำออกแสดง (The performing right) ดังนี้

ก. สิทธิในการนำออกแสดงในที่สาธารณะ (right to perform in public) หมายถึง การแสดงสด (live performance) และการแสดงโดยลักษณะเชิงกล (mechanical) เช่นการบันทึกเสียงดนตรีชนิดต่าง ๆ เพื่อนำออกแสดง ให้ประชาชนรับฟังรับชมในที่สาธารณะ เช่น การบันทึกงานดนตรีกรรมลงในสิ่งบันทึกเสียง (sound recording) การบันทึกลงในงานแพร่เสียงแพร่ภาพทางวิทยุโทรทัศน์ (broadcasting) การบันทึกลงในฟิล์มภาพยนตร์ (cinematograph films)

ข. สิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพ (right to broadcast) หมายถึง การสื่อสารทางภาพ หรือเสียง โดยแถบคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า (wireless telegraphy) หรือวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งดังนี้

1. สมาชิกโดยทั่วไปสามารถได้รับการสื่อสารอย่างถูกต้องตามกฎหมาย
2. สื่อสารเพื่อนำเสนอไปยังสมาชิกโดยทั่วไป

ค. สิทธิในการกระจายเสียงและภาพทางสายเคเบิล

หมายถึง การบริการสื่อสารภาพและเสียง ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน โดยวิธีอื่นใด ซึ่งมีใช้การสื่อสารโดยแถบคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า (wireless telegraphy) เพื่อให้ผู้ใช้ได้รับชมในเวลาเดียวกัน หรือต่างเวลา หรือเป็นการส่งไปยังสมาชิกโดยทั่วไป และไม่เข้าข้อยกเว้นตามที่กฎหมายกำหนด (กฎหมายลิขสิทธิ์ ค.ศ. 1988 มาตรา 7(1))

2. ประเทศสหรัฐอเมริกา

กฎหมายลิขสิทธิ์ ค.ศ. 1976 ได้บัญญัติให้สิทธิในการนำออกแสดงมีความหมายครอบคลุมถึงการทำให้ปรากฏโดยตรง เช่น การร้องเพลง การเล่นดนตรี การแสดงนาฏกรรม นาฏศิลป์ใด ๆ และหมายความรวมถึงการสื่อสารลักษณะเชิงกล เครื่องมือทุกชนิดที่ใช้ในการทำซ้ำ การขยายเสียง เครื่องมือในการถ่ายทอดชนิดต่าง ๆ และการใช้เทคนิคอื่น ๆ ที่จะมีขึ้นในอนาคต ดังนั้น การนำออกแสดงตามความหมายดังกล่าว จึงรวมถึง การแพร่เสียงแพร่ภาพ การบริการกระจายเสียง และภาพทางสายเคเบิล การถ่ายทอดด้วยระบบดาวเทียม และเครื่อง

มือในการถ่ายทอดชนิดใด ๆ ที่จะมีขึ้นในอนาคตด้วย

3. ประเทศญี่ปุ่น

กฎหมายลิขสิทธิ์ ค.ศ. 1970 ได้บัญญัติให้สิทธิในการนำออกแสดงในที่สาธารณะมีความหมายแตกต่างจากสิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพ และการบริการกระจายเสียงและภาพทางสายเคเบิล ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกับกฎหมายลิขสิทธิ์ของอังกฤษ

เนื่องจากองค์กรบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทนได้เติบโตอย่างรวดเร็วและมั่นคง ประกอบกับการมีเพียงองค์กรเดียวที่บริหารสิทธิในการนำงานดนตรีกรรมออกแสดง ซึ่งองค์กรเหล่านี้อาจใช้อำนาจผูกขาดในทางที่ผิดได้ โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับเงื่อนไขหรือข้อกำหนด ในการอนุญาตให้ใช้งานดนตรีกรรม หรือการกำหนดอัตราค่าตอบแทนได้ตามอำเภอใจ ดังนั้นในแต่ละประเทศ จึงต้องมีกฎหมายหรือหน่วยงานของรัฐเข้ามาควบคุมการดำเนินการขององค์กรบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทน ดังนี้

คณะกรรมการชี้ขาดลิขสิทธิ์ (Copyright Tribunal)

กฎหมายลิขสิทธิ์ของอังกฤษได้บัญญัติให้คณะกรรมการชี้ขาดลิขสิทธิ์ มีอำนาจในการยืนยัน หรือเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับแนวทางในการอนุญาต (licensing schemes) ของสมาคมที่ให้อนุญาต (licensing body) คือสมาคม PRS หรือในกรณีที่สมาคมดังกล่าวปฏิเสธไม่ให้อนุญาต (license) แก่ผู้ใช้งานตรี หรือในกรณีที่สมาคมที่ให้อนุญาตกระทำหรือไม่กระทำการให้อนุญาตภายในระยะเวลาที่เหมาะสม ด้วยเหตุที่คณะกรรมการชี้ขาดลิขสิทธิ์สามารถวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่พอใจแก่คู่กรณีทั้งสองฝ่าย รวมทั้งสามารถพิจารณาคดีได้รวดเร็วและเสียค่าใช้จ่ายในการฟ้องร้องน้อย ดังนั้น ในหลายประเทศจึงได้นำมาเป็นแบบอย่างในการควบคุมองค์กรบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทนในประเทศของตน

กฎหมายป้องกันการผูกขาด

ประเทศสหรัฐอเมริกาได้นำกฎหมายป้องกันการผูกขาดมาใช้บังคับเพื่อควบคุมการดำเนินการของสมาคม ASCAP และ BMI มิให้ดำเนินการใช้อำนาจผูกขาดในทางที่ผิด โดยเฉพาะในการอนุญาต "Blanket licensing" เนื่องจาก การฟ้องร้องดำเนินคดีดังกล่าวเสียเวลาและค่าใช้จ่ายสูง ประกอบกับผู้พิพากษาไม่ได้มีความรู้ความชำนาญทางด้านนี้โดยเฉพาะ จึงไม่สามารถตัดสินชี้ขาดให้เป็นที่พอใจแก่คู่กรณี ด้วยเหตุนี้การฟ้องร้องดำเนินคดีดังกล่าวจึงไม่เป็นที่นิยมทั่วไป

กฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจสื่อกลางด้านลิขสิทธิ์

ประเทศไทยได้บัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจสื่อกลางด้านลิขสิทธิ์ เพื่อกำกับดูแลการดำเนินการและขอบเขตอำนาจขององค์กรบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทน และ กำหนดให้ผู้ที่ประสงค์จะดำเนินธุรกิจสื่อกลางด้านลิขสิทธิ์ กำหนดขอบเขตและวิธีการดำเนินงานเพื่อ ขออนุมัติจากคณะกรรมการเพื่อกิจการด้านวัฒนธรรม นอกจากนี้ กฎหมายฉบับนี้ยังกำหนดโทษ สำหรับองค์กรบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทนที่ไม่ดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าว

วัตถุประสงค์หลักขององค์กรบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทน

ก. เป็นองค์กรกลางที่ดำเนินการให้อนุญาตใช้งานดนตรีกรรมที่เป็นของ สมาชิกองค์กร ให้แก่ผู้ใช้ดนตรี หมายถึง เจ้าของสถานเริงรมย์ โรงแรม ภัตตาคาร โรงหนัง โรงภาพยนตร์ หรือสถานวิทยุโทรทัศน์

ข. จัดเก็บค่าตอบแทนจากผู้ใช้ดนตรีที่ได้รับอนุญาตดังกล่าว ตามอัตราค่าตอบแทนที่พอสมควร

ค. จัดสรรค่าตอบแทนที่จัดเก็บได้ให้แก่สมาชิกขององค์กรภายหลังจากหัก ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

สำหรับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์กรบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทนตามที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบในประเทศอังกฤษ อเมริกา และญี่ปุ่น กล่าวโดยสรุปมีดังนี้

1) เป็นองค์กรของผู้สร้างสรรค์งานดนตรีกรรม ที่ประกอบด้วยสมาชิกสองประเภทคือ ผู้ประพันธ์เพลง (ผู้ประพันธ์ทำนอง และผู้ประพันธ์คำร้อง) และผู้โฆษณา

2) สมาชิกดังกล่าวได้มอบหมายให้องค์กรบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทน บริหารสิทธิเพียงผู้เดียว (exclusive license) ในการนำงานดนตรีกรรมออกแสดง (performance right)

3) ความหมายของงานดนตรีกรรม ภายใต้การบริหารองค์กรบริการจัดเก็บค่าตอบแทน หมายถึง ทำนองเพลงไม่ว่าจะเป็นเสียงร้อง หรือเสียงดนตรี และคำร้อง หรือ ส่วนใดส่วนหนึ่งของคำร้อง ในงานดนตรีกรรมทุกประเภท ยกเว้นงานนาฏกรรม หรือนาฏกึ่ง-ดนตรีกรรม

4) ขอบเขตในการบริหารสิทธิในการนำออกแสดง โดยทั่วไปแล้วการนำออกแสดงหมายความรวมถึง

4.1 สิทธิในการนำออกแสดงในที่สาธารณะ เช่น การทำให้ปรากฏต่อสาธารณชนโดยตรง ที่เป็นการแสดงโดยนักร้อง นักแสดง และนักดนตรี และการทำให้ปรากฏต่อสาธารณชนโดยลักษณะเชิงกล เช่น การเล่นแผ่นเสียง เทป ดิสก์ วีดีโอเทป ตู๋เพลง

4.2 สิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพ หมายถึง การแพร่เสียงแพร่ภาพทางสถานีวิทยุโทรทัศน์

4.3 สิทธิในการกระจายเสียงและภาพทางสายเคเบิล เช่น การบริการโทรทัศน์ทางสายเคเบิล

5) องค์กรบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทน จะทำหน้าที่ในการอนุญาตให้ใช้งานดนตรีกรรมที่เป็นงานสะสมขององค์กรให้แก่ผู้ใช้ดนตรีซึ่งเป็นเจ้าของ หรือผู้ครอบครองสถานประกอบการ ผู้จัดหรือผู้ผลิตให้มีการแสดงงานดนตรีกรรมที่มีใช้นักร้อง นักแสดง หรือนักดนตรี โดยดำเนินการให้อนุญาตดังกล่าวในรูปของสัญญาการให้อนุญาตที่กำหนดอัตราค่าตอบแทนการใช้งานดนตรีกรรมไว้ด้วย ดังนั้น องค์กรย่อมบังคับให้ผู้ใช้ดนตรีที่ได้รับอนุญาตปฏิบัติตามข้อผูกพันที่มีในสัญญาการให้อนุญาตดังกล่าว นอกจากนี้ องค์กรยังสามารถฟ้องร้องดำเนินคดีต่อผู้ใช้ดนตรีในการนำงานดนตรีกรรมอันเป็นงานสะสมขององค์กรออกแสดง โดยไม่ได้รับอนุญาต

6) องค์กรจะนำเงินค่าตอบแทนที่จัดเก็บได้จากการอนุญาตดังกล่าวจัดสรรให้แก่สมาชิกภายหลังจากหักค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเท่านั้น โดยองค์กรจะไม่นำเงินค่าตอบแทนนั้นไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่น นอกจากในกรณีเพื่อการกุศลหรือกองทุนสวัสดิการให้แก่ผู้สร้างสรรค์ที่เดือดร้อน เป็นต้น โดยทั่วไปการจัดสรรส่วนแบ่งของค่าตอบแทนในผลงานดนตรีกรรมชิ้นหนึ่ง ผู้โฆษณาจะได้รับส่วนแบ่งไม่เกินร้อยละ 50 ของค่าตอบแทนที่องค์กรจัดสรรให้แก่สมาชิก

สำหรับประเทศไทยงานดนตรีกรรมเป็นงานสร้างสรรค์ประเภทหนึ่ง ที่ได้รับความคุ้มครองตามบทบัญญัติของกฎหมายลิขสิทธิ์ แต่เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีการนำงานดนตรีกรรมไปใช้อย่างแพร่หลาย ทำให้ผู้ประพันธ์เพลงไม่อาจควบคุมการใช้ประโยชน์จากงานสร้างสรรค์ของตนได้อย่างทั่วถึง ผู้ประพันธ์เพลงจึงไม่สามารถได้รับผลประโยชน์ตอบแทนทางเศรษฐกิจจากการใช้ประโยชน์ดังกล่าวตามที่กฎหมายลิขสิทธิ์ให้ความคุ้มครอง นอกจากนี้บรรดาผู้ประพันธ์เพลงยังขาดการรวมตัวในอันที่จะรักษาผลประโยชน์ของตน และยังขาดอำนาจการต่อรองกับผู้ใช้ดนตรี ทำให้ผู้ประพันธ์

เพลงถูกเอาเปรียบมาโดยตลอด จากสภาพการดังกล่าวประเทศไทยจึงมีความจำเป็นในการจัดตั้งองค์การบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทน เพื่อให้ผู้ประพันธ์เพลงได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างเป็นธรรม ซึ่งเป็นผลดีต่อผู้ประพันธ์เพลง ผู้เกี่ยวข้องในธุรกิจดนตรี เศรษฐกิจ และประชาชนโดยทั่วไป

ในการพิจารณาจัดตั้งองค์การบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทนที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย ควรมีลักษณะดังนี้

- 1) เป็นองค์การบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทนแบบแยกประเภทคือ บริหารการจัดเก็บค่าตอบแทนเฉพาะการใช้ผลงานทางดนตรีกรรม (performance in musical works) เท่านั้น
- 2) ควรเป็นองค์กรของเอกชน ที่จัดตั้งเป็นนิติบุคคลในรูปของบริษัทจำกัด โดยผู้ถือหุ้นควรที่จะมาจากผู้มีผลประโยชน์ในธุรกิจดนตรี ได้แก่ บริษัทผู้ผลิตแผ่นเสียงหรือเทปต่างๆ และ มีสมาชิกที่มาจากผู้ประพันธ์เพลง (ผู้ประพันธ์ทำนอง และคำร้อง)
- 3) ในบางครั้งการดำเนินการบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทนอาจต้องดำเนินการคดีฟ้องร้องต่อผู้ใช้ดนตรีที่นางานดนตรีกรรมออกโฆษณาโดยไม่ได้รับอนุญาต จึงจำเป็นที่องค์กรจะต้องได้รับโอนลิขสิทธิ์ในงานดนตรีกรรมในส่วนของงานนำออกโฆษณา (ตามมาตรา 15 และ มาตรา 13(2)) จากเจ้าของลิขสิทธิ์ในบทเพลงนั้น ๆ ซึ่งก็คือ บริษัทผู้ผลิตแผ่นเสียงหรือเทป หรือผู้ประพันธ์เพลง ซึ่งสัญญาโอนลิขสิทธิ์ดังกล่าวควรกำหนดเงื่อนไขในการจ่ายค่าตอบแทน ให้แก่ผู้ถือหุ้น และผู้ประพันธ์เพลงที่เป็นสมาชิก (ตามมาตรา 13(3)) นอกจากนี้ควรกำหนดส่วนแบ่งของค่าตอบแทนที่จะนำมาจัดสรรให้แก่ บรรดาผู้ถือหุ้น และผู้ประพันธ์เพลง ซึ่งในต่างประเทศได้กำหนดสัดส่วนที่เหมาะสม คือบริษัทผู้ผลิตแผ่นเสียงหรือเทป (ในฐานะผู้โฆษณา) จะได้รับส่วนแบ่งทั้งหมดของค่าตอบแทนในบทเพลงหนึ่งไม่เกินร้อยละ 50 ที่จ่ายให้แก่บริษัทผู้ผลิตแผ่นเสียงหรือเทป และผู้ประพันธ์เพลง
- 4) ขอบเขตของการบริหารสิทธิในการนางานดนตรีกรรมออกโฆษณา จะต้องอยู่ภายใต้ความหมายของ " การนำออกโฆษณา " ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521

ข้อเสนอแนะ

1. ตามที่ได้ศึกษามาแล้วว่า รัฐบาลควรให้การสนับสนุนและกำกับดูแลการดำเนินงานขององค์การบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทน ทั้งในระยะแรกเริ่ม ในการจัดตั้งและในระหว่างการดำเนินการ ดังนั้น กรมทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่รับผิดชอบทางด้านทรัพย์สิน

เส้นทางปัญหาโดยตรง จึงเป็นหน่วยงานที่เหมาะสมในอันที่จะทำให้การสนับสนุนและกำกับดูแลการดำเนินการขององค์กรบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทน ดังนี้

1.1 การให้การรับรองและกำกับดูแล การดำเนินการขององค์กรบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทน โดยการออกกฎระเบียบ หรือข้อกำหนด ในการดำเนินการและการบริหารงานขององค์กรบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทนในเรื่องเกี่ยวกับการให้อนุญาตแก่ผู้ใช้ดนตรี การรับรองสิทธิขององค์กรในอันที่จะดำเนินการคดีฟ้องร้องต่อผู้ใช้ดนตรีในฐานะผู้เสียหาย ในคดีละเมิดลิขสิทธิ์ การรับรองความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับสมาชิก การรับรองความรับผิดชอบของผู้ใช้ดนตรี และการรับรองการจัดสรรค่าตอบแทนให้แก่สมาชิก

1.2 การให้การกำกับดูแลโดยเจ้าหน้าที่ของกรมทรัพย์สินทางปัญญามีอำนาจเข้าไปตรวจสอบ เกี่ยวกับการดำเนินการและการบริหารงาน เพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎระเบียบข้อบังคับ หากองค์กรดังกล่าวไม่กระทำการตามที่ได้กำหนดไว้ เจ้าหน้าที่อาจนำความเห็นเสนออธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อให้มีการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรืออาจจะระงับการดำเนินงานขององค์กรบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทน

2. จากที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบในต่างประเทศถึงความสำคัญและจำเป็น ในการมีคณะกรรมการชี้ขาดลิขสิทธิ์ ที่ทำหน้าที่พิจารณาตัดสินชี้ขาดเกี่ยวกับการกำหนดอัตราค่าตอบแทน และข้อกำหนดหรือเงื่อนไขในการอนุญาตขององค์กรบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทน ดังนั้นจึงเห็นว่าประเทศไทยควรที่จะมีการจัดตั้งคณะกรรมการชี้ขาดลิขสิทธิ์ดังกล่าว โดยบัญญัติไว้ในกฎหมายลิขสิทธิ์ ให้มีอำนาจในการเปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือกำหนดอัตราค่าตอบแทนที่คณะกรรมการเห็นว่าสมควร หรืออาจเปลี่ยนแปลงแก้ไข ยกเลิกข้อกำหนด หรือเงื่อนไขในการอนุญาตที่เห็นว่า ไม่เหมาะสมอันอาจเป็นการก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ใช้ดนตรี รวมถึงอำนาจตัดสินชี้ขาดในกรณีข้อพิพาทระหว่างองค์กรบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทนกับผู้ใช้ดนตรี และองค์กรบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทนกับสมาชิกขององค์กร หากในกรณีที่คู่กรณีไม่พอใจคำตัดสินชี้ขาดดังกล่าวก็สามารถอุทธรณ์ต่อศาลได้

3. ปัญหาความเสียหายในทางปฏิบัติของช้อยกเว้น ตามมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2521 เป็นการยกเว้นการใช้โสตทัศนวัสดุ และภาพยนตร์ ในสถานที่ให้บริการที่เป็น การดำเนินการโดยมิได้หวังกำไร ซึ่งหลักช้อยกเว้นดังกล่าวในต่างประเทศได้บัญญัติไว้เช่นกัน แต่เป็นในลักษณะที่จำกัดอย่างยิ่ง นอกจากนั้น แนวคำพิพากษาของศาลต่างประเทศที่ผ่านมายังตีความ ช้อยกเว้นอย่างจำกัดอีกด้วย เนื่องจากการใช้งานลักษณะดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากแก่เจ้าของลิขสิทธิ์ในงานดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ และภาพยนตร์ ดังนั้นจึงควรแก้ไขให้มีการบัญญัติลักษณะของ "การดำเนินการมิได้หวังกำไร" อย่างชัดเจน และจำกัด เช่น การจัดให้มีการโฆษณาในสถานที่บริการ จะต้องไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม และสถานที่ให้บริการนั้น จะต้องไม่มีการเก็บค่าบริการใด ๆ จากการจัดให้มีการโฆษณางานนั้น ซึ่งจะเป็นการบรรเทาความเสียหายให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์ในงานดังกล่าวอีกทางหนึ่ง